คิดได้

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ถาม–ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๓๒๐๔. เรื่อง “จัดการอารมณ์”

กราบนมัสการหลวงพ่อ โยมเป็นคนโกรธง่ายแต่หายเร็ว รู้สึกไม่ชอบตัวเองเลย ต้องใช้คุณธรรมและปฏิบัติแบบไหนจึงจะละนิสัยแบบนี้ได้ รบกวนหลวงพ่อชี้แนวทางด้วยเจ้าค่ะ

ทุกครั้งที่โกรธก็เสียใจทุกครั้งที่เราเป็นคนทางธรรม แต่ก็แพ้มันตลอด ขอแบบแรงๆ กระแทกกิเลส กระแทกสันดานของลูกด้วยเจ้าค่ะ ขอบพระคุณ

ตอบ : ไอ้นี่พูดถึงว่าคนโกรธง่าย คนโกรธง่ายหายเร็ว แต่คนโกรธแล้ว เห็นไหม ความโลภ ความโกรธ ความหลง สิ่งนี้มันครอบงำจิตใจของมนุษย์ทุกๆ คน ถ้าเราเป็นคนขี้โกรธ เราก็รู้ว่าเราเป็นคนขี้โกรธ ถ้าเป็นคนขี้โกรธ เราต้องพยายาม พยายามของเรา

เพราะเราเป็นคนทางธรรม

ถ้าเป็นคนทางธรรม ทางธรรมก็รู้แล้ว การโกรธ การโกรธ การเหยียดหยามคน การทำลายคน มันไม่ดีทั้งนั้นน่ะ ถ้ามันไม่ดีแล้วทำไมเราทำล่ะ

มันก็เป็นจริตเป็นนิสัยไง

แล้วบอกว่าทำแรงๆ ให้มันหายไป

มันจะหายได้อย่างไร มันหายไม่ได้หรอก แม้แต่พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ เวลาท่านรับกิจนิมนต์ ท่านกระโดดข้ามร่องทางสวน เข้านิมนต์ไปเขาเห็นว่า เอ๊ะ! พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ เป็นอัครสาวกเบื้องขวาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมไม่สำรวมระวังเลย คิดอย่างนั้นแล้วไปฟ้องพระพุทธเจ้า

©2026 sa-ngob.com

พระพุทธเจ้าบอกว่า มันเป็นอย่างนั้นเอง มันเป็นอย่างนั้น เพราะพระสารีบุตรในอดีตชาติท่านเคยเกิดเป็นวานร เกิดเป็นลิงมาหลายชาติ นิสัยอย่างนั้นมันติดมา พอมันติดมาเวลาแก้กิเลส สิ้นกิเลส อวิชชาดับไป อวิชชาตายไป ความโลภ ความโกรธ ความหลงหมดเลย แต่ทำไมท่านยังกระโดดข้ามร่องน้ำ เพราะจริตนิสัยอันนั้นไง

ไอ้นี่ของเรา มันจะละความโกรธเลย ไม่โกรธใครเลย

ให้ตายก็ยังโกรธ คนมีความรู้สึก แต่มันต้องมีสติ ต้องให้เห็นโทษของมัน เห็นโทษของมันเห็นไหม เรามีความโกรธ ทำลายคนอื่นไป มันมีแต่ความทุกข์ความยาก

เดี๋ยวนี้เขาออกกฎหมายนะ พ่อแม่ห้ามตีลูก ห้ามเลย ผิดกฎหมาย นี่ไง เวลาลูก สอนมันไม่ฟัง โกรธมาก ตีด้วยอารมณ์นั่นน่ะ แล้วทำซ้ำทำซากเพราะอะไร เพราะมันเป็นลูกของเราไง มันอยู่ใต้อำนาจของเราไง

ไอ้นี่ก็เหมือนกัน ความโกรธอยู่กับเราไง ถ้าอยู่กับเรา แล้วเราก็เที่ยวโกรธเขา แต่ไม่เคยโกรธตัวเองนะ

แต่เวลาเขียนมา รู้สำนึก มันไม่ดีเลย เป็นคนทางธรรมยังแสดงออกอย่างนั้น

แล้วเวลาโกรธ ทำไมปล่อยให้มันไปล่ะ ปล่อยให้มันไปเพราะว่าเราปล่อยปละละเลย เราเคยชินกับมัน เวลามันจะโกรธขึ้นมา เราก็ด่ามันสิ เวลามันโกรธเสร็จไปแล้ว ก็ตำหนิตัวเองสิ มันไม่มีใครผิด มีแต่เราเป็นคนผิด เราทำลายตัวเราเอง

แล้วเวลาคนจะสอน ใครจะสอนได้ ยิ่งคนมีอำนาจนี่ใครสอนไม่ได้เลย ดูสิ ที่ว่าหอคอยงาช้าง เวลาคนเสีย เสียเพราะคนเท็จคนทูลนั่นแหละ คนคอยแต่ส่งคอยแต่เสริม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าตัวเราเอง ถ้าเราโกรธจัด เห็นไหม เริ่มต้นทุกคนมีทั้งนั้น เวลาคนเกิดมีอวิชชา อวิชชามันมีลูกสาว ๓ คน ความโลภ ความโกรธ ความหลง แล้วแต่จริตนิสัยของคน ไอ้คนที่เชื่อคนง่าย ไหลไปตามแต่กระแสสังคมนั่นน่ะ นั่นก็หลงใหลได้ปลื้มตลอด แล้วก็เสียรู้เขาไปตลอดสาย ไอ้คนโลภก็อยากได้ของเขา ให้เขาหลอกเขาลวงไปตลอดเหมือนกัน ไอ้คนโกรธก็คิดว่าตัวเองมีศักดิ์ศรี เที่ยวจะย่ำยีคนอื่นเขา ก็เท่านั้นน่ะ นี่ลูกสาวของพญามาร ความโลภ ความโกรธ ความหลง แล้วเรามีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหน

ถ้ามีอำนาจวาสนามาก เห็นไหม เราพูดทุกวันนะ การเกิดเป็นมนุษย์นี้เป็นอริยทรัพย์ เพราะการเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์มีสติปัญญา มีสติมีปัญญาจะแก้ไขตัวเองได้หรือไม่

©2026 sa-ngob.com

ถ้าแก้ไขตัวเอง เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ไง เราเป็นสัตว์ประเสริฐไง เราจะแก้ไขตัวเราเองไง

แล้วของแค่นี้ ตัวเองก็รู้ว่าผิด จะมาใส่หลวงพ่อ หลวงพ่อก็โกรธอยู่นี่ไง หลวงพ่อก็แก้ตัวเองหลวงพ่อไม่ได้

แต่ถ้าเราจะมีอำนาจวาสนาของเรา เราต้องแก้ไขตัวของเราเอง ตั้งสติของเรานั่นน่ะ การทำอะไรทุกๆ อย่าง ขาดสติไม่ได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสั่งเสียไว้เป็นคำสุดท้ายไง

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ถ้าเราไม่ประมาท ไม่เลินเล่อ เราเห็นโทษ เห็นโทษแล้วเห็นทั้งทุกข์ แล้วไม่แก้ไขตัวเอง จะไปอาศัยใคร เวลากินข้าวมา ให้หลวงพ่อกินแทนไหม เอ็งเอามาเยอะๆ สิ แล้วก็นั่งดูกูกิน แล้วเอ็งจะได้อิ่มไปด้วย

นี่เหมือนกัน มันก็ต้องแก้ไขตัวเองทั้งนั้นน่ะ

เวลาครูบาอาจารย์ไปอยู่กับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านก็คอยคุ้มครองดูแล แล้วคอยมีขอบเขตให้อย่าออกมา แล้วเวลาอย่างนั้นมันกลัวไง มันกลัว มันก็ควบคุมอารมณ์ของตัวไง เวลาคิดอย่างนั้นท่านทิ่มเลย คิดอย่างนั้นมันผิดนะ คิดอย่างนั้นได้อย่างไร

ไอ้ตัวคนคิดยังไม่รู้ตัวนะน่ะ ท่านเสียบเลย ความคิดอย่างนั้นมันเป็นของเก่าๆ เพราะมันคิดแล้วคิดเล่า คิดทุกวันนั่นน่ะ แล้วแก้ไขตัวเองไม่ได้

เวลาไปหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านเสียบเลยนะ คิดหยาบช้าอย่างนั้นได้อย่างไร มันต้องคิดเรื่องดีๆ สิ

ถ้าคิดเรื่องดีๆ คิดให้ตัวเองมันดีขึ้นมา ถ้าคิดแล้ว คิดแล้วทำด้วย

คิดได้ รู้ทุกเรื่อง ไม่เคยทำอะไรเลย แล้วทำอะไรไม่ได้เลย แล้วจะได้อะไร

ศีล สมาธิ ปัญญา ทุกคนก็รู้ แล้วเวลาทำ ตัวเองทำได้ไหม ตัวเองทำไม่ได้เพราะตัวเองไม่ทำไง ถ้าตัวมันทำขึ้นมา ทำไมมันจะไม่ได้

“มนุษย์ล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร”

เอ็งลองเพียรสิ บากบั่นมีความเพียร มีความวิริยอุตสาหะของเอ็งสิ แต่เอ็งไม่ทำ

©2026 sa-ngob.com

ไอ้นี่ก็เหมือนกัน แหม! ขี้โกรธ จะให้หลวงพ่อล้างให้

มันจะเป็นไปได้อย่างไร เราก็มีสติมีปัญญา มีสติปัญญาขึ้นมาแล้วเราก็ต้องแก้ไขตัวเราเอง แก้ไขตัวเราเองเพราะอะไร เพราะแก้ไขแล้วมันมีความสงบสุข

ทำสิ่งใดแล้วคิดได้ภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย ทำสิ่งใดแล้วเสียใจ ทุกข์ใจ สิ่งนั้นไม่ดีเลย แต่ยังทำทุกวัน

อยู่ที่วาสนาของคน ทำซ้ำทำซากอยู่กับเรื่องเก่าๆ แล้วเรื่องเก่าๆ ก็ทำอยู่อย่างนั้นน่ะ ถ้าเรามีสติมีปัญญาไง ก็เรื่องเก่าๆ นั่นแหละ แต่มันชักฟืนออก ตั้งสติให้ทัน เริ่มต้นขึ้นเรื่อยๆ รู้เท่ารู้ทัน รู้แจ้งแทงตลอด รู้เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป

รู้เท่าทันหัวใจของตนสำคัญที่สุด

เรื่องของคนอื่นเป็นเรื่องของเขา สพฺเพ สตฺตา สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น เป็นสุขๆ เถิด ใครจะยิ่งใหญ่ ใครจะมหัศจรรย์ เชิญ ตามสบาย ไม่มีใครอยู่รอดสักคน ตายหมด เวลาตายไปแล้วตอนนั้นแหละไม่มีโอกาสได้สร้างคุณงามความดี ไม่มีโอกาสได้สร้างคุณงามความดีก็คือการไม่ได้พัฒนาใจของตน

ไม่ได้พัฒนาใจของตน ใจของตนก็หมักหมมอยู่กับความขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง แล้วหมักหมมอย่างนั้นตัวเองก็ทุกข์ ทุกข์แล้วนะ ก็ดีดดิ้นสีไฟเพื่อจะเอาตัวเองให้รอด แล้วรอดตรงไหนล่ะ เพราะมันไม่ทำ

คนเจ็บไข้ได้ป่วยเขาไปหาหมอ เขาต้องกินยาตามหมอสั่ง ถ้าไม่กินยาตามหมอสั่ง ไม่ต้องมาหาหมอ มันเสียชื่อหมอหมด

นี่เหมือนกัน ก็เป็นคนทางสายธรรม แล้วสิ่งนี้มันเกิดขึ้น เราก็เห็นโทษไง

ไฟ ถ้าจับไปมันก็ร้อน ไฟ ถ้าจับเข้าไปมันก็พุมันก็พอง มันก็เจ็บไข้ได้ป่วย แล้วไอ้โกรธนี่มันโกรธทุกวันๆ ทำไมหัวใจมันไม่ตายสักทีล่ะ

ไม่ตาย ใจนี้ไม่เคยตาย โกรธซ้ำโกรธซาก โกรธอย่างนั้นน่ะ โกรธแล้วให้เอ็งคายพิษทำลายตัวเอง แล้วก็ไปทำลายคนอื่น แล้วก็มานั่งเสียใจ นี่กิเลส

แล้วกิเลสมันมาจากไหน เวลาโกรธมันโกรธมาจากอะไรล่ะ แล้วเวลาโกรธมันหายไปแล้วมันเหลืออะไรล่ะ

©2026 sa-ngob.com

ก็เหลือเวรกรรมให้กับใจดวงนี้ไง มันไปกว้านเอามาทับถมที่ใจตัวเองไง ใจของตัวเองนั่นแหละ เวลาโกรธก็โกรธจากใจนี่แหละ แล้วก็พาไปกระทำความชั่วนั่นแหละ แล้วก็เอาความชั่วนั้นมีผลให้กับใจนั้นน่ะ แล้วกิเลสมันก็ไปแล้ว เหลือใจนี้รับกรรม แล้วตัวเอง ตัวเองมีอะไรไง

เวลาคนขี้โกรธไง พอรู้ว่าตัวเองขี้โกรธ มันก็พยายามฝึกหัดระงับ มันจะได้มากได้น้อยแค่ไหนก็ตัวเองฝึกหัดของตัวเอง ถ้าตัวเองไม่ฝึกหัด ก็อยู่คนเดียวโดดเดี่ยว เพราะไม่มีใครเขาเอาหรอก ถ้าคนที่เขามา เขาก็มาเอาผลประโยชน์เท่านั้นน่ะ เพราะเขารู้ว่าถ้ามาแล้วเดี๋ยวมันก็ด่ากู

ก็มา มาเพื่อเอาผลประโยชน์ คนที่อยู่ด้วย คนก็แสวงหาผลประโยชน์จากเราเท่านั้น คนจริงเขาไม่มา เขาไม่คบมึง เพราะอะไร เพราะมึงโกรธใส่เขาตลอด ไอ้คนที่มาก็มาแสวงหาผลประโยชน์ตัวเองเท่านั้นแหละ แล้วก็ได้แค่นั้น

ถ้าเอาความจริง ความจริงก็ฝึกหัด ฝึกหัดตัวเอง

เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา สพฺเพ สตฺตา สัตว์ทั้งหลาย ลูกหลานของเราก็สัตว์ เราก็สัตว์ สัตว์ด้วยกันทั้งสิ้น มีเมตตาธรรมกับตัวเอง รักตัวเอง ต้องรักคนอื่นด้วย

รักคนอื่น เราก็รักเขา แต่เขาจะดีจะชั่ว มันใจของเขา รักเขาดี เขาก็เป็นคนดี รักเขาชั่ว เขาชั่วอยู่นั่นน่ะ ก็รักเขา รักเขาก็แผ่เมตตาไง ไม่ต้องไปจองเวรจองกรรมกับใคร มันเป็นกรรมของสัตว์ เขาสร้างสิ่งใด เขาต้องรับผลของเขาไปอยู่แล้ว แล้วเราจะสร้างแต่ความโกรธเผาลนตัวเองหรือ...โง่

ถ้ามันฉลาดขึ้นมานะ กว่าจะได้เกิดเป็นมนุษย์นี้เป็นอริยทรัพย์ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ จิตนี้เหมือนเต่าตาบอดอยู่กลางทะเล ภพชาติเหมือนบ่วงอยู่กลางทะเล ถ้ามันโผล่ขึ้นมาในบ่วง มันได้เกิด ได้เกิดเป็นมนุษย์ ถ้ามันโผล่นอกบ่วง มันก็อยู่วัฏฏะนั่นน่ะ เต่าตาบอดจะได้เกิดในบ่วง แล้วเกิดมาเป็นมนุษย์มันยากเข็ญแค่ไหน นี่พูดถึงด้วยเวรด้วยกรรมของสัตว์นะ

แต่สัตว์เต็มโลกธาตุเลย เพราะสัตว์ได้สร้างเวรสร้างกรรมมา แล้วจริตนิสัยของคนร้อยแปดพันเก้า ไอ้คนที่ว่ามันฉลาดปราดเปรื่อง ที่มาลวงโลกนั่นน่ะ ตายไปแล้วมันจะตกนรกอเวจี เพราะมันทำร้ายให้คนอื่นเดือดร้อน มันจะมาเอาบุญเอากุศลมาจากไหน ไอ้คนที่เขามีเมตตาธรรม เขาไม่โกรธ เขาแผ่เมตตา

หลวงตาพระมหาบัว เช้าขึ้นมาแผ่เมตตาทั่วสามโลกธาตุ หัวใจดวงนั้นคุ้มครองดูแลสัตว์โลก สัตว์โลกเป็นไปตามกรรมของสัตว์ เผยแผ่ทั้งโลก

©2026 sa-ngob.com

โจรเต็มโลกเลย ไอ้พวกขี้โกงเต็มโลก นั่นมันกรรมของสัตว์ แต่คนที่เขามีเมตตาธรรม เขาก็สาธุ เราเกิดมามีรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งที่อาศัย พระสงฆ์ๆ ที่มีคุณธรรมท่านแผ่เมตตาเพื่อความปกติสุขของสังคม สังคมเพื่อให้ชาวพุทธได้อยู่ความร่มเย็นเป็นสุขไง อยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข แล้วตื่นตัวหรือไม่ตื่นตัว ถ้าตื่นตัวขึ้นมา เราจะฝึกหัดปฏิบัติของเรา

ถ้าฝึกหัดปฏิบัติของเรา อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนกว่าจะคิดได้ ตนกว่าจะมีสติมีปัญญา ทรัพย์สินมันเป็นเรื่องของสมบัติโลก บุญบาปสมบัติของเรา คุณธรรมในหัวใจของเราเป็นบุญกุศลของเรา

สติวินัย มีสติควบคุมใจตลอดเวลา มีความปกติสุขในใจของตน ทำเองทั้งนั้น ไม่ทำเองจะไปเอามาจากไหน ถ้าทำได้

เกิดเป็นมนุษย์ไง มีกายกับใจไง ใจเป็นโพธิ แต่รกชัฏไปด้วยมาร รกชัฏไปด้วยกิเลส รกชัฏไปด้วยลูกสาวของพญามาร ความโลภ ความโกรธ ความหลง ละความโลภ ความโกรธ ความหลงไปแล้วจะไปเจออวิชชา จะไปเจอพญามาร ถ้าทำลายพญามาร นี่สาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาวกสาวกะ ผู้ที่ได้ยินได้ฟัง ได้ยินได้ฟังแล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความเป็นจริงในหัวใจของตนไง ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก รู้จริงเห็นจริงในในของตน จบ

ถาม : ข้อ ๓๒๐๕. เรื่อง “กระผมอาบัติปาราชิกไหมครับ”

คือเรื่องมีอยู่ว่า ผมบวชอยู่ ๑๐ ปีแล้ว และทำงานไม้ของเจ้าอาวาส คราวนี้เจ้าอาวาสให้เงินมาซื้อสี ซื้อของในหลายคราวหลายเวลาบ้าง ๕๐๐ บาทบ้าง ๑,๐๐๐ บาทบ้าง แล้วผมก็นำเงินนั้นไปซื้อของ ซึ่งส่วนใหญ่ก็ซื้อใช้จ่ายจนหมด แต่จะมีเหลือเงินทอนอยู่บ้าง และเงินทอนนั้นผมก็นำมาเก็บรักษาไว้เพื่อไปใช้งานทำงานไม้ต่อไปในอนาคต โดยไม่ต้องยึดเอามาเป็นของตนเอง แต่มีครั้งสองครั้งที่ผมหยิบเงินนั้นไปใช้ก่อน โดยในขณะที่หยิบนั้น ผมแค่หยิบไปใช้ก่อนและคิดจะนำเงินส่วนตัวนำมาคืนในภายหลัง

เหตุการณ์แบบนี้เข้าข่ายผมมีจิตเถยจิตไหมครับ และเป็นอาบัติปาราชิกไหม ผมไม่ได้คิดจะขโมยเงินนี้มาเป็นของตนเอง เพียงแต่คิดว่าหยิบเงินไปใช้ก่อน แล้วนำเงินส่วนตัวมาคืนทีหลัง

ตอบ : นี่คำถามเนาะ “ผมเป็นปาราชิกหรือไม่”

ไม่ ไม่เข้าองค์ประกอบของปาราชิก ๔

©2026 sa-ngob.com

ปาราชิก ๔ เงิน ๑ บาท หยิบของเขา ลักของเขา ยินดีกับของของเขาเกิน ๑ บาทขึ้นไป เป็นอาบัติปาราชิก

แต่นี้มันมีเหตุ มีเหตุเริ่มต้นตั้งแต่ว่า เราเป็นคนทำงานของเจ้าอาวาส เจ้าอาวาสให้เงินไปซื้อของมาเพื่อมาทำงานในวัดนั้น ถ้าทำงานในวัดนั้นนะ สิ่งที่ต้นเหตุ มันไม่มีการหยิบเงินของใคร ไม่ได้ลักขโมยเงินของใคร ไม่ได้ฉ้อฉลเงินของใคร

เริ่มต้นจากเป็นบุญเป็นกุศล รักษาดูแลสมบัติของสงฆ์ รักษาดูแลสมบัติของวัด เจ้าอาวาสให้เงินไปซื้อสี ซื้อไม้มาเป็นช่างไม้ภายในวัด ก็มาซ่อมแซมบำรุงรักษาของในวัด

เริ่มต้นเจตนาบริสุทธิ์ เป็นกุศลอีกต่างหาก รักษาสมบัติของพระพุทธศาสนาไว้ในพระพุทธศาสนาไง วัดเป็นสมบัติของชาติ วัดพระพุทธศาสนาเป็นสมบัติในพระพุทธศาสนา เป็นของชาวพุทธ แล้วเราบำรุงรักษา เริ่มต้นเจตนาที่ดี แต่ในเมื่อมีการกระทำแล้ว ความคุ้นเคย ความคุ้นชินไง

ไปซื้อของสิ่งใดแล้วมีเงินเหลือไง ถ้าเหลือก็เก็บไว้ใช้ครั้งต่อไป แล้วมีเหลือแล้ว

ไอ้นี่มันเป็นเรื่องไม่มีเจตนา เจตนาลักเจตนาขโมยไม่มี

แล้วอย่างที่มีการกระทำ อาจารย์กับลูกศิษย์ ถ้าอาจารย์กับลูกศิษย์แล้ว ถ้าอาจารย์ที่ดีงามท่านก็ให้เพื่อความถูกต้องชอบธรรม แต่การให้ก็ให้ในทำงานนั้น สิ่งที่เรามีการกระทำนั้น เขาบอกมันเป็นการใช้ความเคยชิน ความคุ้นชิน เขาเรียกว่าความคุ้นชินในการเป็นลูกศิษย์กับอาจารย์ สิ่งนี้มันเป็นการกระทำ

แล้วถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่ดีงามไง สิ่งที่เราทำงานแล้ว เราจะได้แบบว่าผลตอบแทนท่านจะให้ใช้จ่ายใช้สอย นั่นก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

แต่ถ้าไปอยู่ในที่ใด ถ้ามีครูบาอาจารย์อะไร ท่านไม่เหลียวแล ไม่ดูแลลูกศิษย์เลย นั่นเราก็ไม่ทำผิดศีลผิดธรรมของเรา เราก็พยายามจะทำคุณงามความดีของเรา เราหาครูบาอาจารย์ที่ดีงามไง ครูบาอาจารย์ที่ดีงามนะ สิ่งนี้ท่านคุ้มครองและดูแลรักษา และอบรมสั่งสอน ครูบาอาจารย์ที่ตระหนี่ถี่เหนียว ที่ไม่เคยดูแลลูกศิษย์ลูกหาเลย นั้นมันก็มีอยู่ในสังคมทุกสังคม มีคนดีและคนชั่ว

สิ่งที่เราอยู่ของเรา เราทำคุณงามความดีของเรา แล้วสิ่งนี้มีความจำเป็นต้องใช้ต้องสอยของเรา เราเอาไปใช้ก่อน ใช้ก่อน เราถือวิสาสะ คนที่อยู่ด้วยกันถือวิสาสะ ถือว่าของใช้ มันเป็นของส่วนกลาง ว่าอย่างนั้นเถอะ เป็นของส่วนรวม ฉะนั้น เป็นของส่วนรวม ถือวิสาสะมันพ้นจากทุกๆ อย่างเลย แล้วธรรมดาสังคมสงฆ์ สังคมสงฆ์เพราะอะไร

©2026 sa-ngob.com

เพราะเวลามีพระหลายๆ องค์นะ เวลาเขามาปรับทุกข์ไง เราเป็นลูกกำพร้า เราไม่มีพ่อไม่มีแม่ แล้วก็อ้างว่าพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ เป็นพ่อเป็นแม่ของเธอแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วถ้าครูบาอาจารย์ที่ดีงาม สิ่งที่ตัวแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมๆ ท่านคุ้มครอง ท่านดูแลลูกศิษย์ลูกหาดีงามทั้งนั้นน่ะ แต่ถ้าลูกศิษย์ลูกหาไปเจอครูบาอาจารย์ที่ไม่ดูแล เราก็แสวงหาของเราเอาเอง เรามีสติปัญญาของเรา

นี่พูดถึงไง ฉะนั้น สิ่งที่ถือวิสาสะ คำว่า “วิสาสะ” คือไม่ได้ลักไม่ได้ขโมย ไม่มีจิตใจเถยจิตที่คิดนี่แหละ ถือวิสาสะ ถือวิสาสะเพราะอะไร เพราะเราเป็นคนดูแล คนรักษา เราถือวิสาสะ

ถ้ามันเป็นว่าปาราชิกหรือไม่

ถือวิสาสะ เราก็ทำของเรา ถ้ามันสมน้ำสมเนื้อ มันไม่หนักหนาจนเกินไป มันก็ไม่มีปัญหาไง

แต่เวลาเรามาคิดไง เรามาคิดทีหลัง คิดว่าถ้าเราหยิบไปอย่างนั้น เพราะเราเป็นพระ เราสงวนรักษาความเป็นพระของเรา

มีครูบาอาจารย์มากมายที่ดีงาม ท่านบอกว่า พระผิวบางนะ แค่บาทเดียวเท่านั้นแหละ

ฉะนั้น ทำอะไรเราไม่เผลอ ไม่เถยจิต คือจิตมันเผลอไผลไป อันนั้นถึงว่าเถยจิต แต่ถ้าวิสาสะล่ะ วิสาสะเพราะมันคุ้นเคยไง เพราะเราเป็นคนบริหารจัดการไง เราก็ถือวิสาสะ

คำว่า “วิสาสะ” ถ้ามันว่ามันจะเป็นผิดอย่างนั้น มันไม่ผิด แต่เราก็ต้องดูความเหมาะสมของเราไง ความเหมาะสมของเราว่ามันเกินพอดีไปไหม มันรุนแรงไปไหม ถ้ามันเกินพอดีไป เราก็ไม่ควรทำอย่างนั้น

ฉะนั้นบอกว่า “เป็นอาบัติปาราชิกหรือไม่”

ไม่ ไม่เด็ดขาด ถ้าอาบัติปาราชิกมันต้องตั้งใจ ลักขโมย หยิบฉวย อาการของการขโมยไง

แต่นี่ท่านให้มา คำว่า “ให้มา” จบแล้ว ให้มาไปซื้อสี ซื้อของ ซื้อไม้ แล้วเงินมันเหลือ

ถ้าเงินมันเหลือ ทางโลกนะ เขาว่าให้รางวัลเด็ก เด็กไปซื้อของ ให้รางวัลเด็ก เขาก็คิดของเขาได้

©2026 sa-ngob.com

แต่ของเรามันเหลือบางครั้งก็จบ บางครั้งก็คิดว่าจะใช้ต่อไป

วิสาสะ คนที่คุ้นเคยกัน คนทำงานร่วมกันไง บางทีไม่ต้องบอกไม่ต้องกล่าว วิสาสะเอาเลย เพราะเข้าใจว่าหรือคิดว่าหัวใจเดียวกัน แล้วหัวใจเดียวกันทำงานร่วมกัน เราใช้จ่ายอย่างนี้ไม่ผิด วิสาสะ

แต่ถ้ามันเป็นทางโลกหรือเป็นทางสังคม เป็นทางกิเลสไง เวลาเราคุ้นเคยกัน เราวิสาสะทำคุณงามความดีมาด้วยกัน คนเรา คนใกล้ชิดมันก็มีการกระทบกระเทือนกันเป็นเรื่องธรรมดา เวลามีปัญหาขึ้นมา เขาจะโจทไง โจทว่าวันนั้นมีเงินเท่านั้น แล้วเงินนั้น คนนั้นได้หยิบไปเท่านั้น

มันจะเกิดเรื่องต่อเมื่อผิดใจกัน ผิดใจกันก็เอาแล้ว ส่องกล้องเลย จับผิด อันนี้มันเรื่องของเขาแล้ว เราจะไปบังคับหัวใจของคนไม่ได้

เวลาดี เป็นลูกศิษย์ เป็นอาจารย์กัน ใช้การอุปัฏฐากกัน ก็สิ่งนั้นให้เป็นธรรมทั้งหมด วันใดมีความผิดพลาดกัน มีความผิดใจกัน ก็จะมานั่งจับผิดว่าคราวนั้นทำไอ้นั่นๆ จะปรับอาบัติ

นั้นเป็นการคิดฝ่ายเดียว เป็นการคิดของฝ่ายที่เขาจะคอยเพ่งโทษจับผิด

แต่ถ้าฝ่ายเรา เราเป็นคนทำ เราเป็นคนรับใช้ เราเป็นคนทำงานให้ ทำงานให้ ควรได้รางวัลด้วย ทำงานให้ สิ่งที่ว่าเหลือจากการซื้อของ ถ้าเป็นรางวัล เราก็ใช้ของเรา หรือจับจ่ายทำของนั้นให้สมบูรณ์ขึ้น

การทำงาน ถ้าเราทำงาน มันมีความจำเป็น เราก็วิสาสะของเรา ถ้าเขาจะปรับโทษ เขาจะเพ่งโทษ มันเรื่องของเขา เรื่องของเรา เราไม่มี

ฉะนั้น ถ้าบอก ปาราชิกหรือไม่

ไม่ แต่ถ้าว่าเวลาเงินมันเหลือ เงินต่างๆ เราใช้สอย ถ้าเราเป็นพระใช่ไหม เรามีศีล ๒๒๗ ใช่ไหม เราได้มาสิ่งใด ก็เงินให้มา สิ่งที่เหลือ เราก็คืนเขาไป หรือเราเก็บไว้ทำประโยชน์ เราไม่มาทำให้เข้าเนื้อเรา เพราะเราเป็นพระ เรามีศีลมีธรรม

แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ดีงาม ทำแล้วท่านให้รางวัลด้วย อันนั้นก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าไม่ให้รางวัลเราก็ทำเพื่อพระพุทธศาสนา เราทำเพื่อคุณงามความดีของเรา

ถ้ากรณีปาราชิกหรือไม่

ไม่

©2026 sa-ngob.com

แต่ถ้ามันเป็นเรื่องความเศร้าหมอง บอกว่า เราทำไม่ถูกต้องชอบธรรม มันจะถูกไปหมด มันก็ไม่ใช่ มันไม่ใช่เพราะเราทำนี่มันบกพร่อง ความบกพร่องนั้นเราเป็นประสบการณ์ ว่าเราทำสิ่งนี้แล้ว เกิดผลกระทบอย่างนี้แล้ว ต่อไปเราไม่ทำ

ไม่ใช่ว่าทำสิ่งนี้แล้ว แล้วบอกว่ามันจะเป็นความผิด มันก็ไม่ใช่ปาราชิก

แต่ถ้ามันจะเป็นความผิด เพราะมันมีปาราชิก สังฆาทิเสส อนิยต แล้วก็นิสสัคคีย์ ปาจิตตีย์ ปาจิตตีย์ ทุกกฏ แล้วในปาฏิโมกข์มันก็มีอยู่หมดแล้ว แต่มันมีอยู่ต้นเหตุอันเดียวว่าไม่มีเจตนา เราไม่มีเจตนาจะลักจะขโมย จะทำคนของใคร แต่สังคมเมื่ออยู่ร่วมกัน ความคิดคนไม่เหมือนกัน ความคิดเราว่าทำอย่างนี้เป็นได้ ทำได้ แต่ความคิดคนอื่นบอกว่ามันไม่ควร

ความคิดของคนมีหยาบ มีกลาง มีละเอียด คนที่ละเอียดรอบคอบ เขาก็ทำให้มันไม่ให้มีสิ่งใดมีผลกระทบเลย ให้มา ๕๐๐ เหลือเท่าไรก็คืนหมด ได้มาพันหนึ่ง เหลือเท่าไรก็คืนหมด ถ้ามันไม่พอ เราจะต้องหาเงินเติมอีกต่างหาก

เราทำอะไรให้มันบริสุทธิ์ผุดผ่อง ทำให้มันถูกต้องชอบธรรม ความสุจริตคุ้มครองเราอยู่แล้ว

แต่ความผิดมันมีตั้งแต่ปาราชิก สังฆาทิเสส อนิยต นิสสัคคิยปาจิตตีย์ มันมีของมันไปไง มันอยู่ที่เจตนา แล้วเข้าองค์ประกอบอย่างใด ไม่มีเจตนามันไม่มีความผิดอยู่แล้ว ถ้าไม่มีความผิด มันก็ไปว่า หนึ่ง ขาดสติ การขาดสติ การไม่รอบคอบ มันก็เป็นการฝึกหัด พระต้องมีสติมีปัญญาคุ้มครองดูแลตัวเองตลอด

ในฝ่ายปฏิบัตินะ เพราะฝ่ายปฏิบัติเขาจะดูแลอารมณ์ ดูแลความรู้สึกของตน เพราะไปนั่งสมาธิหรือเดินจงกรม วันทั้งวันนะ ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมง เดินจงกรมปัญญามันจะหมุนตลอดเวลา มันขุดมันคุ้ย มันไปรื้อไปค้นเอาที่ทำอะไรผิดไว้เมื่อไหร่ มันดึงมาหมดน่ะ เพราะอะไร

กิเลสมันหาช่องทางทุกอย่างจะล้ม ล้มความเพียรของบุคคลคนนั้น จะทำให้บุคคลคนนั้นอยู่ในอาณัติของมันตลอดไป ทั้งๆ ที่เราทำความเพียร ปฏิบัติมันต้องเป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา เป็นความดีงามทั้งนั้นน่ะ แต่กิเลสมันก็ไปคุ้ย ไปเอาสิ่งที่เราผิดเราพลาดมาตั้งแต่ปัจจุบันและอดีตนู่นน่ะ แล้วก็จะมาเผาลนใจของตน

ฉะนั้น ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง เดินจงกรม ๒๔ ชั่วโมง

เดินจงกรม นั่งสมาธิทั้งคืนทั้งวัน ๒๔ ชั่วโมง ไม่ใช่

©2026 sa-ngob.com

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัว หลวงปู่สิงห์ทอง หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านทำมาทั้งนั้น พระปฏิบัติที่สิ้นกิเลส ทำมาทั้งนั้น เดินจงกรมทั้งวันทั้งคืน เราทำมาอย่างนั้น เวลากล้าพูดกล้ายืนยัน เพราะกูทำเอง แล้วทำในการคุ้มครองดูแลของหลวงตาพระมหาบัว ท่านก็รู้ท่านก็เห็นเราทำ แล้วท่านก็เคยทำมา ท่านก็ทำมาใต้หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นก็ไปคุ้มครองดูแลท่านมา หลวงปู่มั่นท่านทำ ท่านทำมาทั้งนั้น

ครูบาอาจารย์ที่ท่านฝึกหัดปฏิบัติมา ทางของสมณะ ๒๔ ชั่วโมง แต่นี้พอมันไปแล้วมันก็จะไป เวลาเข้าไปนะ มันละเอียดเข้าไป มันต้องล้างสิ่งที่ตกค้างในใจทั้งหมด สิ้นสงสัย

ไอ้นี่เราสงสัย นี้เราฝึกหัดปฏิบัตินะ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเข้าข่ายเถยจิตหรือไม่

มันเริ่มต้น จากเริ่มต้นท่านให้เงินมา จบเลย ท่านให้มา ให้มาทำงาน ให้มาใช้จ่าย ทีนี้ใช้จ่ายแล้วที่เหลือก็คืน แต่บางทีมันเหลือไว้แล้ว ถ้าหยิบใช้ไปก่อน เราจะตีว่าเป็นรางวัลก็ได้ เหมือนทางโลกเขา ให้ใครทำงานต้องมีค่าตอบแทน นี่ให้รางวัลก็ได้

แต่ถ้านิสัยของครูบาอาจารย์ไง ถ้าท่านใจเป็นธรรม ท่านก็ไม่ติดใจ แต่ถ้าคนที่เขาติดใจเขาก็จะเอาคืน เพราะเอาคืน มันคิดได้ ๒ อย่าง อย่างหนึ่งคือนิสัยของท่าน อีกอย่างหนึ่งคือถ้าเป็นธรรม ท่านก็อยากให้สะอาดบริสุทธิ์ แต่ถ้าเป็นธรรมนะ ถ้าเป็นหลวงตานะ ท่านเพิ่มให้ เอาไปทำงาน แล้วที่เหลือจะเติมให้อีก เติมให้อีก

ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ ท่านจะให้เพิ่ม ให้รางวัลอีกต่างหาก แต่มันก็อยู่ที่บุคคล หาคนดีหาครูบาอาจารย์ที่ดีงามหายาก ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ที่พระอยู่ด้วย ท่านก็ต้องเป็นพระที่ดี เราถึงอยู่กับท่านไง

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าท่านให้มาทำงาน จบ

แล้วสิ่งที่ว่า ถ้ามันเป็นเราหยิบ เราจับ เราใช้สอย มันมีไง ของส่วนรวม เราไปใช้ บอกหรือไม่บอก ของส่วนรวม ของส่วนรวม ของของสงฆ์ ของกลาง มันโดยธรรม เขาจะมีผู้ดูแลรักษา เราจะใช้สอย เราควรบอกผู้ดูแลรักษาก่อน ใช้แล้วเอาไปคืนหรือใช้มันหมดไปก็จบของของสงฆ์ไง

วัด กว่าที่มันจะเป็นวัดขึ้นมาได้ แล้ววัดจะบริหารจัดการไปด้วยความเป็นธรรม ถ้าด้วยความเป็นธรรมนะ มันสุข มันสงบ มันผ่อง มันใส

©2026 sa-ngob.com

ถ้าไม่เป็นธรรมนะ มันเจริญงอกงามขนาดไหนนะ คนรอบวัดเขาจะรู้ คนรอบวัดเขารู้เขาเห็นของเขา ความลับไม่มีในโลกหรอก ถ้าทำให้มันดีงาม มันเป็นความดีงาม วัดนั้น ภิกษุที่อยู่ในวัดนั้น ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมนั้น เทวดา อินทร์ พรหมเขาคุ้มครองดูแล

เวลาหลวงตาท่านเปิดโลกธาตุ เห็นไหม มีพระ มีผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติไป เห็นเทวดาลอยกลางอากาศเต็มไปหมด นั้นเป็นที่เวลาท่านทำบุญทำกุศล

นี่ก็เหมือนกัน เราบวชมาเป็นพระอยู่ในพระพุทธศาสนา เป็นนักรบไง สิ่งที่เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาฟังเทศน์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรา เขาก็ต้องการศีลต้องการธรรม ต้องการความถูกต้องชอบธรรม

ความลับไม่มีในโลก ทุกคนเห็นหมด เทวดารู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของคนเลย รู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของสงฆ์เลย เทวดามันจะฟังเทศน์หลวงปู่มั่น แล้วมาบอกหลวงปู่มั่นไง

“พระสงฆ์นอนหลับ โอ้โฮ! กิริยาท่าทางไม่สวยเลย”

หลวงปู่มั่นก็บอกว่า “อ้าว! ก็คนมันหลับ ไม่มีสติ จะทำอย่างไรล่ะ เขาก็ทำอย่างนั้นน่ะ”

“แต่ถ้าหลับก็นอนปิดประตูหน้าต่าง มันก็ยังดีไง”

หลวงปู่มั่นก็มาสอนพระ มาบอกพระว่า เวลาหลับเวลานอนทำให้ดี เทวดาเขาติ

นี่เวลาเขาทำ ถ้าเราเป็นพระ เราสร้างคุณงามความดี เราทำคุณงามความดี เทวดาจะคุ้มครองพระผู้ที่ประพฤติดีนั้น เราสร้างคุณงามความดีของเราเพื่อประโยชน์สุขของเรา

ฉะนั้น คำถาม “กระผมเป็นอาบัติปาราชิกหรือไม่”

ไม่เด็ดขาด แต่อาบัติตัวเล็กๆ ตัวรองๆ ขึ้นมา ด้วยความถือวิสาสะ โดยทำ เราก็ดูแลของเรา แล้วเราก็รักษาใจของเรา เราประพฤติปฏิบัติคุณงามความดีของเราเพื่อให้สมกับเป็นพระในพระพุทธศาสนา เอวัง

©2026 sa-ngob.com